

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม

เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

ปัญญาทางโลก-ปัญญาทางธรรม

หมาตัวนี้มันสอนเราถึงชีวิตนะ เราเลยรักมัน ตามเอารองเท้าจนได้นะตามเรื่อย เอารองเท้าไว้มันก็ตามไปเอา เอาไว้ที่นั่นมันก็เอา แสดงว่าปัญญานี้สู้หมาไม่ได้ ชัยชนะไว้ที่สูงถึงสี่ห้าครั้งนะ จนกระทั่งเอาขึ้นไว้บนกุฏิแล้วปิดประตูมันถึงหยุด อย่างนั้นถึงเรียกว่าปัญญาหมาดีจริง คงหมายว่าอย่างนั้นนะ โห หมาที่สอนคนเก่งเหมือนกันนะ สอนเราเสียด้วย เราเลยเรียกมันว่าอาจารย์ใหญ่ เดี่ยวนี้เรียกอาจารย์ใหญ่แล้ว เรียกหมาเรียกอาจารย์ใหญ่

คือเราเอารองเท้าไว้ มันเคยเอาไปกินนะ เราเอารองเท้าไว้ตรงนี้มันก็เอาไปเสียบ ทีหลังเอาไว้ตรงนี้มันก็ตามขึ้นไปเอา เอาไว้ที่ ๓ เอาไว้ติดกับพื้นกุฏิ มันก็ตามขึ้นไปเอา เอาไว้ที่ ๔ เอาขึ้นบนพื้นกุฏิเลยแต่ไม่ได้ปิดประตูมันก็ตามไปเอา มันสอนตลอดนะ แสดงว่าปัญญานี้สู้ฉันไม่ได้ไปสอนคนทำไมคงว่างั้น คือคนโง่ ๆ แบบหลวงตาบวนี้สอนคนหาอะไรสู้ปัญญาหมาไม่ได้ ๔ หมันเอาไปกิน พอครั้งที่ ๕ นี้ก็เอาขึ้นไว้บนพื้นนะแล้วปิดประตู ทีนี้ไม่เอา

นี่แสดงว่าปัญญานี้ใช้ได้ ให้เอาปัญญานี้ออกใช้สอนโลกนะ คงว่างั้นนะ เราเลยเรียกมัน อาจารย์ใหญ่หมาตัวนี้นะ มันสอนถึงขั้นปริญาเทียบนะ มันติดตามเอาไม่ลืมนะ ๔ - ๕ พัก เอาไปไว้ที่ไหนมันก็เอาไป ๆ มาตรการนี้หมดรองเท้าไป ๔ คู่ ๕ คู่ มันเอาไปที่ละข้างเท่านั้นแหละ เอาไปข้างเดียวมันก็ใส่ไม่ได้ละซิ ทีนี้พอขึ้นพอลงนี้ปิดประตูแจเลยเที่ยวเดี๋ยวนี้ มันสอนให้ระมัดระวัง

นั่นฟังเอาซิ ความดีได้จากทุกอย่างนั่นแหละถ้าเราคิดให้ดีนะ ถ้าคิดไม่ดีแล้ว หมาตัวนี้มาเอารองเท้าเข้าไป ไล่ตีหมาแล้วเป็นบ้าอีก ๒ ชั้น ๓ ชั้น เราเลยเรียกมันอาจารย์ใหญ่ มันสอนเราถึง ๕ พักเที่ยว มองเห็นมันแล้วอดยิ้มไม่ได้นะ มองเห็นหมาแล้วยิ้มละ โห สอนขนาดนี้นะ นั่นท่านเรียกว่าปัญญา ปัญญาทางธรรมเป็นอย่างนั้น ปัญญาทางธรรมไม่เป็นภัยนะ ปัญญาทางโลกนี่เป็น ล่อแหลมต่อภัย เพราะปัญญาทางโลกเป็นกิเลสนำออกใช้ ปัญญาทางด้านธรรมะนี้ธรรมะนำออกใช้จะเป็นประโยชน์ทั้งนั้น ๆ เลย เห็นสัตว์ตายก็เป็นประโยชน์

อย่างพระพุทธเจ้าเสด็จออกทรงผนวช ก่อนจะทรงผนวชเสด็จออกทอดพระเนตรพระราชอุทยาน ไปเจอคนเกิดเด็กเกิด ทรงทอดพระเนตรแล้วเสด็จกลับ ได้คิดแล้ว เสด็จไปครั้งที่

๒ ทอดพระเนตรคนแก่ นี่คนนี้เป็นอะไร คนแก่เป็นอย่างนี้ อ้อ เด็กเกิดใหม่ ๆ เป็นอย่างนั้น แล้วเวลาแก่มาเป็นอย่างนี้ ทอดพระเนตรแล้วเสด็จกลับ ดูอีกที่ ๓ นี้ คนเจ็บดินร่นกระวนกระวาย ทอดพระเนตรก็ได้คติอีก เสด็จกลับ ครั้งที่ ๔ ไปดูคนตายอีก อ้อ วันนั้นเกิดวันนี้มาตาย แน่ฟังซิท่านคิดนะ วันนั้นพบเด็กเกิดใหม่ ๆ เป็นอย่างนั้น ๆ ที่นี้มาพบคนตายเฒ่าแก่ มาโดยลำดับแล้วมาตาย ท่านก็ทรงย้อนพระทัยมาถึงท่านเอง เสด็จกลับ ครั้งที่ ๕ เสด็จไปพบสมณะ ก็คงเป็นพวกฤาษีดาบสผู้บำเพ็ญธรรม นี่เป็นเพศอะไร เพศสมณะ อ้อ สมณะนี้สงบ ท่านคงนั่งสงบ อ้อ เพศสมณะเป็นอย่างนี้ ๕ น

นั่นละปัญญา เราพูดถึงเรื่องปัญญา ไปเห็นเด็กก็ได้ปัญญา เด็กเกิดใหม่ ๆ ก็ได้ปัญญา เห็นคนแก่ก็ได้ปัญญา เห็นคนเจ็บกระเสือกกระสนกระวนกระวายก็ได้ปัญญา เห็นคนตายก็ได้ปัญญา เห็นเพศสมณะก็ได้ปัญญา จนกระทั่งปัญญาทะลุเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา เพราะปัญญาทางธรรมเป็นอย่างนั้น นั่นละจำเอานะ ไปเห็นอะไรก็คอยแต่จะเป็นบาปเป็นกรรมไปกับความเห็นความได้ยินไม่ดี เห็นก็ให้ได้เกิดประโยชน์ ได้ยินก็ให้เกิดประโยชน์ถึงถูก จึงเรียกว่าปัญญาหาความดีใส่ตัว ต้องหาอย่างนั้น

คนพาลเอาแต่ปัญญาฆ่าตัวเองสังหารตัวเองนะ ไปเจออะไรก็มีแต่ภัย ๆ แทนที่จะเป็นภัยต่อเขาตามที่ตนตั้งใจไว้ เช่น จะไปฆ่าเขานั้นก็คือฆ่าเรา จะไปทำลายเขาก็คือทำลายเรา เพราะเรื่องของกรรมพระพุทธเจ้าสอนไว้นี้ประสานปุ๊บทันที พวกเราไม่เห็น จะมีพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ท่านเท่านั้นเห็นเรื่องความไหวของกรรมที่จะแสดงออก ประสานกันปุ๊บปั๊บ คือจะไปฆ่าเขาก็เท่ากับฆ่าเรา แน่ เข้าแล้วสวนแล้ว เราไปทำความดีก็ทำตามทำชั่วก็ทำตาม พอขยับที่จะทำความชั่วนี้อันนี้ขยับจะประสานกันแล้ว พอทำความชั่วปุ๊บประสานปุ๊บแล้ว เข้าแล้ว ความชั่วเข้าเจ้าของ ทำความดีเหมือนกัน พอเคลื่อนปุ๊บออกทำความดีปุ๊บความดีเข้าแล้ว ๆ

อันนี้โลกไม่เห็น พระญาณของพระพุทธเจ้าทรงหยั่งทราบหมด นำสิ่งที่หยั่งทราบแล้วนี้มาสอนโลก โลกไม่เห็นโลกไม่รู้พระพุทธเจ้าเห็นพระพุทธเจ้ารู้ เพราะฉะนั้นจึงควรเป็นศาสดาของโลกละซี ถ้าเป็นสติปัญญาหุตธรรมดาดอย่างพวกเรานี้จะไปสอนโลกได้อย่างไร โลกเขามีทุกคนสมบูรณ์บริบูรณ์ ตาเขาก็มี หูเขาก็มี จมูกมี ลิ้นมี กายมี ใจมี ปัญญาเขามี แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เหมือนพระพุทธเจ้า คิดดูซิไปทอดพระเนตรเด็กเกิดใหม่พวกเราจะว่ายังไง ไปเห็นเด็กเกิดใหม่ ก็จะมีคามตื่นเต้นดีใจไปกับเด็ก ทั้ง ๆ ที่เด็กคลอดออกมานั้นรอดตายนะ สลบสลอออกมาจากช่องแคบ แล้วก็ดีใจพวกเรา พระพุทธเจ้าไม่ทรงเป็นอย่างนั้น นั่นปัญญาของธรรมต่างกันอย่างนั้น นี่พระญาณที่หยั่งทราบกรรมของสัตว์

เพราะฉะนั้นศาสนาจึงสอนเรื่องกรรมลงเป็นอันดับหนึ่งเลย สัตว์เคลื่อนไหวไปมาตลอดเวลานี้คือการทำกรรมของสัตว์แล้ว จะรู้ก็ตามไม่รู้ก็ตาม ความเคลื่อนไหวของสัตว์ทางดีทางชั่ว

เป็นความเคลื่อนไหวที่จะเป็นไปทางบาปทางบุญแล้ว ที่นี้พ้อมีสติตั้งขึ้นมาให้กำกับความเคลื่อนไหวของใจเรา มันจะเคลื่อนไหวไปทางไหน เคลื่อนไหวทางวาจา เคลื่อนไหวทางกาย ความประพฤติ ติดตามมันเรื่อยแล้วก็เอาประโยชน์จากนี้ รักษาเจ้าของได้ด้วยความเคลื่อนไหวของเจ้าของเองนั่นแล

ถ้าไม่มีสติปัญญาแล้วความเคลื่อนไหวเหล่านี้ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เป็นโมฆะ อย่างไม่ไปฆ่าเขาก็จะตีใจว่าเราได้ฆ่าเขาสมใจ แต่ความจริงความชั่วประสานเข้าแล้วนั้น เข้าไปถึงตัวแล้ว ๆ ใจนี้เป็นผู้เก็บเอาไว้หมดเลย นั่นท่านจึงเรียกว่ากรรม วิบากกรรมออกจากรู้นี้แหละที่นี้ออกทำลายเจ้าของ ความชั่วทำลงไปแล้วประสานเข้ามาแล้ว ออกจากรู้นั้นก็ระเบิดในเจ้าของนั่นแหละ มันเหมือนลูกกระเบิดนั่น ประสานบึบเข้าไปเป็นระเบิดเวลาก็มี ไม่มีเวลาก็มี ช้ำก็มีเรวก็มี อยู่ในนั่นหมด ที่นี้ความดีก็เหมือนกัน เวลาก็มีไม่มีเวลาก็มี เวลาสั้นเวลายาวมีผลของกรรมดี พอทำลงไปบึบเข้าแล้ว ๆ บรรจุไว้ในนี้แล้ว ท่านจึงสอนให้ทำกรรมดี

ให้ระมัดระวังความคิดความอ่านของตัวเอง นั่นแหละมันจะเป็นภัยและเป็นคุณแก่ตัวเอง คือความคิดความอ่านของตัวเอง ท่านสอนให้พิจารณาอย่างนี้ นี่จึงเรียกว่าชาวพุทธ ไม่ใช่เอะอะอยากทำอะไรก็ทำ ตามความชอบใจ ๆ ความชอบใจมันกลายเป็นความเสียใจเข้ามาแล้ว ในตัวของมันเอง ชอบใจในทางที่ชั่วมันก็เป็นความเสียใจเวลาผลมันแสดงขึ้นมา เราทำยังไงเราอยู่ดี ๆ ทำไมเป็นอย่างนั้น ๆ คราวก่อนมันไม่อยู่ดีนี่นะ

เช่น วันนี้อยู่ดี เมื่อวานนี้อยู่ไม่ดี มันก็เป็นกรรมมาจากเมื่อวานนี้ต่างหากมาแสดงในวันนี้ เช่นอย่างผลไม้ เวลาเราปลูกไม่เห็นมันมีผลนี่นะ พอเราบำรุงลำต้นขึ้นมาแล้วมันก็มีผลออกมา ทำไมผลไม่เห็นเกิดพร้อมกับการปลูกเราไม่เห็น ว่าเรารู้ตามเรื่องของมัน มันเจริญเติบโตขึ้นมามันก็แสดงออกมา ผลนี้เหมือนกันมันเหมือนผลไม้ที่แหละ ผลกรรม ผลบาปผลบุญนี้ อันออกเรวก็มีอันออกช้าก็มี เรื่อย ๆ ไปก็มี จึงให้พากันระมัดระวัง

เรื่องกรรมนี้สำคัญมากทีเดียว พระญาณของพระพุทธเจ้าเท่านั้นยังทราบกรรมประสานกัน เวลาเคลื่อนไหวออกทางชั่วมักกับความเคลื่อนไหวของผลเข้ามาสู่ใจเจ้าของ จะประสานกันบึบ ๆ ตรงนี้ละเอียดมากที่สุด สัตว์โลกไม่มีรายใดรู้ได้เลย นอกจากพระพุทธเจ้ากับพระอรหันต์ท่านเท่านั้น ท่านรู้ได้ ปิดไม่อยู่ เพราะธรรมเหนือกิเลส การทำกรรมนี้ก็เป็ประเภทหนึ่ง ทั้งธรรมทั้งบาปทั้งบุญอยู่ในนั้น ทราบหมด ๆ พระพุทธเจ้า ท่านจึงสอนพวกเรา ชี ท่านไม่ได้สอนสุมสุมสุมห่านี้ สอนจริงสอนจัง สอนถึงพระทัย พระเมตตาเต็มส่วน

เวลาจะปรินิพพานก็ทรงสอดสังเวชถึงพวกสัตว์ทั้งหลาย ขนได้เพียงเท่านั้นขนสัตว์ แล้วทรงสงสารมากกว่านั้นอีกก็ทอดบันไดเอาไว้ เช่น ประทานธรรมะไว้ถึง ๕,๐๐๐ ปีนั้น นั่นแหละ

คือพาดบันไดเอาไว้ เอ้า ขึ้นนะ ๆ เราตถาคตไปก่อนแล้ว ให้ขึ้นตามนี้จะถึงตถาคต ขนาดนั้น
ละความเมตตาของพระพุทธเจ้า ให้พากันจำให้ถึงใจนะ

ธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นธรรมะที่ถึงพระทัยถึงใจ เวลาสอนสัตว์โลกสอนให้ถึงพระทัยที่
เดียว ไม่ได้สอนแบบสุมี่สุม่า ท่านสอนจริง ๆ ด้วยพระเมตตา ธรรมะทุกส่วนออกมาจาก
พระเมตตาล้วน ๆ เพราะพระองค์ทรงตะเกียกตะกายมาแทบล้มแทบตาย มองดูสัตว์เลื้อย
คลานอยู่ทั่วดินแดน เจ้าของไม่รู้ว่าสัตว์เหล่านี้เป็นกรรมมาอย่างไรต่ออย่างไร พระองค์รู้หมดนะซึ่งถึง
ได้สอนด้วยพระเมตตา วิธีการแก้ไขตัดแปลงสิ่งเหล่านี้ ถอดถอนสิ่งเหล่านี้พระองค์ก็ทรงทราบ
หมด สอนไว้เรียบร้อยอย่าพากันประมาทนะ

ใจเป็นของสำคัญมากนะใจนะ ให้ถือเป็นอันดับหนึ่ง ใจต้องเป็นหลักเสมอ เป็นประการ
ใดก็ตาม ทุกข์ดีมีจนก็ตามอย่าลืมใจนี้เป็นอันดับหนึ่ง สิ่งเหล่านี้อาศัยช่วงเวลาเวลา สังขารร่าง
กายของเราแล้วโลกนี้มีป่าช้า ยิ่งก็ต้องตายไม่วันหนึ่งก็วันหนึ่งต้องตาย แล้วใจไม่ตายใจ
จะต้องพึ่งความหวังนี้ตลอด ยังมีชีวิตอยู่ที่หวัง ตายไปแล้วก็หวัง แล้วพึ่งอะไร เราหวังสิ่งที่สม
หวังมีไหม ถ้าสร้างคุณงามความดีเอาไว้ไม่ต้องบอก อันนั้นแหละเข้ามาสนองความสมหวังเรา
ให้จำนี้ไว้ให้ดี

ใจนี้เป็นหลักสำคัญมากที่สุดทีเดียว สัตว์โลกเกิดแก่เจ็บตายมากก็กบก็กัลปก็เพราะใจนี้เองไม่
ตาย ท่องเที่ยวท่านว่าสัมภเวสี ท่องเที่ยวหาที่เกิดที่ตายตลอดเวลา หาที่เกิดกับหาที่ตายก็อัน
เดียวกันแหละ

อยู่ที่หมีที่พึ่ง ใจที่หมีที่พึ่งเสมอ ไปไหนอย่าลืมพุทโธ ธัมโม สังโฆ อยู่ภายในใจ และอย่า
ลืมระลึกถึงบาปถึงบุญ ความเคลื่อนไหวของเราเนื้อมันเสาะแสวงหาบาปหาบุญนะ ความเคลื่อนไหว
ไหวของกายวาจาใจนี้ เสาะแสวงหาสิ่งเหล่านี้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเจตนา หลักธรรมชาติของธรรมไม่
ลำเอียง ไปทางชั่วก็ชั่ว ไปทางดีก็ดี อย่างเราผลอไปนี้เหยียบไฟก็มี เหยียบหนามก็มี ผลอไม่
ได้ ต้องระวังเสมอถ้าอยากปลอดภัยในตัวของเราเอง

อยากให้อายุปลอดภัยก็ต้องระมัดระวังรักษากันนะ อย่าปล่อยเนื้อปล่อยตัว เห็นเป็น
ความรื่นเริงบันเทิง มีแต่กิเลสหลอกเรานั้นแหละความรื่นเริงบันเทิงพาไปในทางที่ชั่วเราไม่รู้
แต่เวลาโกยผลเข้ามาเผาเรานั้นซิ ไม่มีใครร้อนยิ่งกว่ามนุษย์

เอาละเทศน์เท่านี้เหนื่อยแล้ว